

Riktlinjer för små avloppsanordningar i Haparanda kommun

Antagen av samhällsbyggnadsnämnden 2016-04-12 § 37

Inledning

Avloppsvatten är ett samlingsbegrepp för olika sorters förorenat vatten. Spillvatten från hushåll är en typ av avloppsvatten som innehåller bland annat bakterier och näringsämnen.

Med en avloppsanordning avses en anordning som renar avloppsvatten från hushåll innan utsläpp. Utsläpp av bristfälligt renat avloppsvatten till våra hav, sjöar och vattendrag kan ge syrebrist. Det kan också orsaka övergödning, vilket leder till algblomning och ytterligare syrebrist. Detta kan leda till bland annat fiskdöd och minskad biologisk mångfald. Avloppsvatten innehåller även sjukdomsalstrande mikroorganismer som parasiter och virus som kan förorena vattentäkter och badplatser.

Dessa riktlinjer tillämpas vid tillsyn och prövning av avloppsanordningar dimensionerade för upp till och med 200 personekvivalenter (pe).

Syfte

Dessa riktlinjer syftar till att handläggningen av avloppsärenden så långt som möjligt ska vara samstämmig för att få en rättvis bedömning, vara vägledande för nämndbeslut och i det delegerade beslutsfattandet. Riktlinjerna kan även vara vägledande för verksamhetsutövare, projektörer och entreprenörer i deras bedömningar och vid val av avloppsanordning.

Strategiska dokument

De strategiska dokument som styr arbetet med handläggning av enskilda avlopp i Haparanda kommun.

Nationella

- Miljöbalken (1998:808) med tillhörande förordningar
- EU:s ramdirektiv för vatten (2000/60/EG)
- Naturvårdsverkets allmänna råd om små avloppsanordningar för hus-hållspillvatten (2006:7)
- Naturvårdsverket – Små avlopp. Handbok till allmänna råd, 2008:3
- Havs och vattenmyndighetens vägledning – Effektiv tillsyn av små avloppsanläggningar

Lokala

- Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön i Haparanda kommun (2007-06-01)
- Lokala miljömål för Haparanda kommun (2007-02-26)
- Skydds-föreskrifter för vattenskyddsområden

Anmälnings- eller tillståndsplikt

För att inrätta en avloppsanordning med ansluten vattentoalett krävs tillstånd från Samhällsbyggnadsnämnden. Andra bestämmelser om tillstånd finns även i Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön i Haparanda kommun. För att inrätta en avloppsanordning för BDT-vatten (Bad-, Disk- och Tvättvatten) samt vid ändring av en avloppsanordning som medför en väsentlig ändring av avloppsvattnets mängd eller sammansättning ska en anmälan göras till Samhällsbyggnadsnämnden. Inrättandet eller ändringen får påbörjas tidigast 6 veckor efter att anmälan gjorts.

Riktlinjer för små avloppsanordningar

Allmänna råd om små avloppsanordningar (NFS 2006:7)

Naturvårdsverkets allmänna råd om små avloppsanordningar är vägledande för tillämpning av lagstiftning kring små avlopp. I råden tas bland annat kunskapskrav, lokaliseringar, kretslopp och hushållning och skötsel upp. Bedömningar görs i varje enskilt fall utifrån skälighetsprincipen, naturliga förutsättningar, risken för olägenhet och föreskrifter för vattenskyddsområden.

Normal eller hög skyddsnivå enligt de allmänna råden

I de allmänna råden finns två skyddsnivåer: normal och hög skyddsnivå. Det innebär att högre krav ställs på avloppsanordningar som ligger inom känsliga områden.

En anordning som ska klara normal skyddsnivå för miljöskydd, förväntas uppnå följande reduktionskrav:

- minst 90 % reduktion av organiska ämnen (BOD₇)
- minst 70 % reduktion av total-fosfor (tot-P)

En anordning som ska klara hög skyddsnivå miljöskydd, förväntas uppnå följande reduktionskrav:

- - minst 90 % reduktion av BOD₇
- - minst 90 % reduktion av tot-P

En anordning som ska klara hög nivå hälsoskydd ska ha ytterligare skyddsåtgärder utöver den huvudsakliga reningen i anordningen. Det kan till exempel finnas behov av att göra utsläppspunkten mer svårtillgänglig, att öka anordningens robusthet eller att lägga till reningssteg som ytterligare reducerar föroreningsinnehållet. Vid bedömning av utsläpp av bad-, disk- och tvättvatten ställs kravet att det ska vara tillräcklig rening för skydd av människors hälsa.

När gäller hög skyddsnivå?

Hög skyddsnivå avseende miljöskydd ska gälla:

- Inom kända och planerade vattenskyddsområden.
- Inom 100 meter från vattendrag som enligt Vattenmyndighetens, Bottenvikens vattendistrikt, inte uppnår miljö kvalitetsnormerna (MKN) med avseende övergödning.
- Inom områden där den sammanlagda belastningen är eller riskerar att bli hög på grund av antalet utsläppskällor.

Hög skyddsnivå avseende hälsoskydd ska gälla:

- Inom kända och planerade vattenskyddsområden.
- På ön Sölkäsaari
- Där det finns risk för förorening av enskilda vattentäkter
- Inom 100 meter från strandlinjen vid badplatser (vattnets väg)
- Inom områden där den sammanlagda belastningen är eller riskerar att bli hög på grund av antalet utsläppskällor.

För övriga områden ställs krav enligt normal skyddsnivå för både miljö- och hälsoskydd. Samhällsbyggnadsnämnden ska dock alltid göra en bedömning i det enskilda fallet, vilket kan innebära att en annan bedömning behöver göras när förhållandena på den aktuella fastigheten blivit kända.

Bedömningsgrunder vid nyanläggning

Dimensionering

Grundkravet är att en avloppsanordning bör dimensioneras för minst fem personer om det inte finns starka skäl mot detta.

Utsläppspunkt

En utsläppspunkt bör inte placeras så att renat avloppsvatten släpps direkt till yt- eller grundvatten.

Slutna tankar

Det finns toaletter som är extremt snålspolande (ca 1 liter per spolning). Dessa kan anslutas till slutna tank medan bad-, disk- och tvättvatten löses på lämpligt sätt.

Slutna tank med vanlig vattentoalett ansluten som helhetslösning innebär bland annat omfattande slamtömning med tillhörande ohållbara transporter. På grund av detta kan lösningen endast godtas under speciella omständigheter.

Avloppsanordningar med omfattande skötsel

Den som har en avloppslösning som kräver en mer omfattande skötsel, som minireningsverk, kemisk fällning eller fosforfilter ska kunna visa att anordningen kommer att skötas på ett sådant sätt att funktionskraven för anordningen uppfylls.

Om anslutningsmöjlighet till kommunala avloppsnätet finns

Samhällsbyggnadsnämnden ser positivt på anslutande till kommunalt avlopp bland annat för att det är en robust och långsiktig lösning.

Avgifter

För handläggning av tillståndsansökningar i avloppsärenden tar samhällsbyggnadskontoret ut en timavgift enligt taxa som är fastställd av kommunfullmäktige.

Bedömningsgrunder för befintliga avloppsanordningar

Anläggning som har tillstånd, innehåller de delar som en modern anläggning gör och är anpassad efter dagens belastning, bedöms uppfylla normal skyddsnivå enligt Naturvårdsverkets allmänna råd om små avloppsanordningar för hushållspillvatten (2006:7).

Direktutsläpp från trekammarbrunn/slamavskiljare till öppet vatten, dike, sten-kista eller liknande är inte godtagbart.

Avloppsanordningar utan beslut

För befintliga anordningar som bedöms ha en potential att uppfylla normal skyddsnivå men saknar beslut ska innehavaren göra de undersökningar och redovisningar som krävs vid en nyanläggning av avloppsanordning. Innehavaren ska visa att anordningen är inrättad enligt denna redovisning. Det kan bland annat innebära friläggande av delar av anläggningen, provgröp eller inrättande av grundvattennivåer.

Förbud mot utsläpp till bristfälliga avloppsanordningar

Om Samhällsbyggnadsnämnden bedömer att en avloppsanordning inte klarar normal skyddsnivå ska utsläpp av avloppsvatten till avloppsanordningen förbjudas.

Tidpunkt för när förbud ska träda i kraft bedöms i varje enskilt fall. Hänsyn ska tas till risken för betydande olägenhet för människors hälsa och miljön. Samhällsbyggnadsnämnden kan besluta om förbud förenat med vite.

Avgifter

Timavgift tas ut för tillsyn av små avloppsanordningar. Kostnaden beräknas utifrån nedlagd tid för besök, eventuella telefonsamtal, rapportskrivning och restid. Timavgift för tillsyn enligt miljöbalken är fastställd av kommunfullmäktige.

Kommunalt avlopp och gemensamhetsanläggningar

Kommunalt avlopp

Inom kommunalt verksamhetsområde för avlopp kan fastighetsägare ansöka om att ansluta sig till kommunalt avlopp. Ansökan om anslutning till kommunalt avlopp lämnas in till Tekniska enheten i Haparanda.

Om en fastighet ligger inom kommunalt verksamhetsområde för avlopp, och fastighetsägaren vill göra nytt eller göra ändringar i den befintliga avloppsanordningen, ska Samhällsbyggnadsnämnden i första hand besluta om att fastigheten ansluts till kommunalt avlopp.

Gemensamhetsanläggningar

En gemensamhetsanläggning är en avloppsanordning som används av två eller flera fastigheter och där det finns ett lantmäteribeslut kring fastigheternas rättigheter och skyldigheter kring den gemensamma anordningen. Fördelar med en gemensam avloppsanordning är att antalet utsläppspunkter minskar. Det kan även innebära bättre funktion och/eller längre livslängd på anordningen och lägre kostnader för den enskilde fastighetsägaren.

Inom samlad bebyggelse där det är svårt att inrätta små avloppsanordningar samt i områden där det finns risk för förorening av dricksvattentäkter bör möjligheten att anlägga gemensamhetsanläggning undersökas.

Bilaga 1 - Exempel på avloppsanordningar

Exempel på avloppsanordningar som enligt Naturvårdsverkets allmänna råd (2006:7) bedöms klara normal respektive hög skyddsnivå

Avloppsvatten	Anläggningstyp	Normal skyddsnivå	Hög skyddsnivå	
			Miljöskydd	Hälsoskydd
WC+BDT	Slamavskiljare och infiltration ²	Ja	Ja, vid särskilt bra markförhållanden (mäktig sand eller gruslager)	Ja, vid skydd av badplatser Nej, vid skydd av dricksvatten ³
	Slamavskiljare, markbädd ²	Ibland ¹	Nej	Nej
	Slamavskiljare, markbädd ² med efterbehandlingssteg	Ja	Nej	Nej
	Slamavskiljare, markbädd ² och fosforfilter	Ja	Ja	Ja Fosforfilter ger bra smittskydd
	Slamavskiljare, markbädd ² och kemisk fällning	Ja	Ja	Nej
	Slamavskiljare, markbädd ² , kemisk fällning och efterbehandlingssteg ⁵	Ja	Ja	Ja
	Slamavskiljare, infiltration ² och kemisk fällning	Ja	Ja	Ja vid skydd av badplats Nej vid skydd av dricksvatten
	Slamavskiljare, minireningsverk	Ja	Ibland ⁶	Ibland ⁶
	Slamavskiljare, minireningsverk med efterbehandlingssteg ⁵	Ja/Nej beroende på produkt	Ja/Nej beroende på produkt	Ja/Nej beroende på produkt
BDT	Sluten tank och infiltration	Ja	Ja	Ja Ibland inte vid skydd av dricksvatten

Tabell 1

1. I normala fall krävs någon form av efterbehandlingssteg efter markbädd och minireningsverk. I glest bebyggda områden är de enskilda tomterna/fastigheterna vanligtvis större och avståndet till närmaste granne stort. Om inte särskilt känsliga objekt såsom badvatten, dricksvattentäkter, avloppskänsliga vattendrag eller andra skyddsvärda objekt riskerar att påverkas, kan slamavskiljare med enbart minireningsverk eller markbädd godkännas.
2. Anläggningen utformas motsvarande markbädd/infiltration enligt [Naturvårdsverkets publikation: Små avloppsanläggningar,– Hushållspillvatten från högst 5 hushåll, ”Fakta oktober 2003”](#). Även kompaktfiler kan användas.
3. Vattenskyddsområde, enskilda vattentäkter i samlad bebyggelse och grundvattenförekomster.
4. Efterbehandling i form av damm/våtmark avskilja 60-90% av fosfor, 50-95% av BOD och 50-95% av kväve. En välkonstruerad damm/våtmark kan i kombination med markbädd godkännas vid hög skyddsnivå med avseende på miljöskydd.
5. Det ska finnas en oberoende utvärdering av minireningsverket för att den ska godkännas.
6. Det beror på fabrikat. Krav på efterbehandling kan behöva ställas.